

Idrottsminnen

Nr 2 • Maj 2015

Marma anno 1957.

Stående fr.v.: Sölve Andersson, Gunnar Bengtsson, Bo Strömberg, Sven-Erik Björkman, Bertil Svensson, Urban Andersson och Arne Borgman (ledare)-

Knästående fr.v.: Tore Lind, Bo Sandin, Uno Florén, Bertil Jonsson och Tore Hutig

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap

Idrottsminnen nr 2 * 2015 * Årgång 24.

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap (HIHS)

Hemsida www.his.se

Redaktör: Anders Skoglund agskoglund@gmail.com

Bankgiro: 273-0133

Idrottsminnen

Redaktör: Erik Wiger erik@wiger.net

Conny Forsell conny@forsell.outlook.com

Styrelsen 2015:

Ordförande:	Erik Wiger	erik@wiger.net
	Yckelsbo Konvaljväg 5	0651-480 25
	82040 Järvsö.	070-749 00 38
v. ordförande:	Leif Styrman	ulla.marta@telia.com
	Trastvägen 25	070-229 93 00
	82433 Hudiksvall.	
Sekreterare:	Harry Enestig	harry.enestig@telia.com
	Hedåsvägen 2	0278-156 45
	82130 Bollnäs.	070-547 20 96
Kassör:	Owe Flodin	flodin.owe@telia.com
	Ed, Morgatan 16	0651-221 64
	82041 Korskrogen.	070-569 08 31
Ledamöter:	Conny Forsell	conny.forsell@outlook.com
	Växbo 3225	0278-66 61 74
	82195 Bollnäs.	073-758 16 67
	Vakant	

Suppleanter: Göran Strömbom

goran.strombom@.box.lidnet.se

Hållsta 211 070-533 86 65

92494 Hudiksvall.

Adjungerad: Sune Nordh sune.nordh@soderhamn.com

Mossbergsvägen 22 070-356 1410

82636 Söderhamn

Hedersledamöter:

Olle Hedgren

Ringvägen 7C 0270-106 89

826 50 Söderhamn 070-225 77 04

Carl-Fredrik Spansk cf.spansk@soderhamn.com

Gästrikevägen 11

82639 Söderhamn.

Valberedning:

Olle Arvidsson olle.a@jarvsoif.se

Anders-Pers väg 9 0651-406 51

82040 Järvsö. 070-353 04 35

Ragnar Sundberg

ragnar-sundberg@mail10.calypso.ne

Hagtornsvägen 4 0650-175 06

82433 Hudiksvall 070-394 88 42

Vakant

Hemsidesredaktör:

Anders Skoglund agskoglund@gmail.se

Djupegatan 15 0 650-101 16

82450 Hudiksvall 070-690 93 01

Redaktören har ordet

Sällskapetets årsmöte hölls utan ordförandes närvaro. Jag var av (trevliga) familjescäl förhindrad att närvara.

Mötet flöt bra med ordförandeklubban i hanen på rutinerade Harry Enestig.

Styrelsen förändrades vid valen. De gamla trotjänarna Gösta Lööf och Arne Ström, båda från Söderhamn, lämnade styrelsen och jag vill här passa på att framföra ett första tack för deras långvariga engagemang. De har båda bidragit till trivsel i styrelsen.

Efter årsmötet har Karl-Inge Brelín meddelat att han, av personliga skäl, lämnar styrelsen trots att han har ett år kvar på mandatperioden.

Ny i styrelsen blev Conny Forsell, som egentligen inte är ny, han har funnits i styrelsesekretsen i många år. Det känns tryggt att han nu kliver in som styrelserepresentant till fullo.

Efter årsmötet ha styrelsen fått en mycket bra förstärkning i Sune Nordh från Söderhamn. Sune adjungerades till styrelsen vid styrelsemöte i Söderhamn den 5 maj.

Idrottsplatsprojektet, d.v.s. kartläggningen av Hälsinglands gamla och nya idrottsplatser har gått på sparlåga ett tag men nu har vi beslutat ta nya tag i detta.

Hudiksvalls kartläggning är klar sedan länge och fungerar som mall för efterkommande arbeten.

Ljusdalsgruppen har kommit långt. Det som återstår är sammanställning av uppgifter och bilder.

I Bollnäs är man klar med kartläggningen och fortsätter med bilder och texter.

I Söderhamn har en arbetsgrupp bildats och ligger nu i startgroparna.

I Ovanåker och Nordanstig ska vi försöka få igång arbetsgrupper som tar tag i projektet.

En informationsförvirring måste rättas till: Vi står inför en sammanslagning av Hälsinglands och Gästriklands Idrottsförbund (inte friidrottsförbunden). Sammanslagningen, som är igång med förberedelserna, gäller även SISU. Fr.o.m. 2016 upphör alltså Hälsinglands Idrottsförbund.

Näst sista laget blev uppflyttat

Andra världskriget ställde till en hel del besvär även för idrotten, inte minst för lagsporterna. Många föreningar måste dra sina lag ur seriespel då så gott som alla spelare var inkallade för att vakta landets gränser "någonstans i Sverige".

Fotbollssäsongen 1940-41 var det bara fyra lag som kunde genomföra Bollnässerien. Seriesegraren skulle kvalspela mot seriesegraren i Söderhamns-serien (Holmsvedens AIK) om en plats i Hälsingserieserien. Bollnäs-serien vanns av Afta B före Rengsjö SK, Voxna IF och Bollnäs B.

Då B-lag på den här tiden inte fick flyttas upp i seriesystemet räknades deras resultat bort. Matcher kvar att räkna blev alltså de två mötena mellan tabelltvåan Rengsjö och tabelltrean Voxna.

Eftersom Voxna vunnit med 2-1 hemma och spelat 2-2 i Rengsjö blev Voxna, näst sist i tabellen, seriesegrare och skulle gå till kvalspel - som aldrig behövde genomföras.

Bara sex lag hade fullföljt Hälsingserieserien och såväl Holmsveden som Voxna flyttades upp direkt då det hade uppstått vakanta platser även i den något högre serien.

Conny Forsell

Hälsingeguldet 1962:

Janne Wilhelmsson, Strands IF.

”Distriktets tjugofemte ”Hälsinglands bästa idrottsman” blev gymnastikdirektören och släggkastaren Janne Wilhelmsson, Forsa och Strands IF. Efter många års tävlingsverksamhet tog han steget upp i den verkliga eliten och var landslagsrepresentant i tre av årets landskamper, med bästa resultatet 59,04 mtr.”

Jannes debut inom idrotten kom redan vid 10 års ålder då han deltog i en skidtävling över 1 km.

Janne blev sedan en mångsysslare inom friidrotten och var mycket framgångsrik i Skolungdomens 1952, Han vann kula och längd samt nådde finalen i diskus, spjut och 110 meter häck, tävlande för Hudiksvalls Läroverk.

I större sammanhang debuterade Janne som släggkastare i juniorlandskampen mot Finland och Norge, 1952, där han blev trea.

1960 vann han B-landskampen mot Danmark och samma år deltog han i A-landskamper mot Ungern och Frankrike.

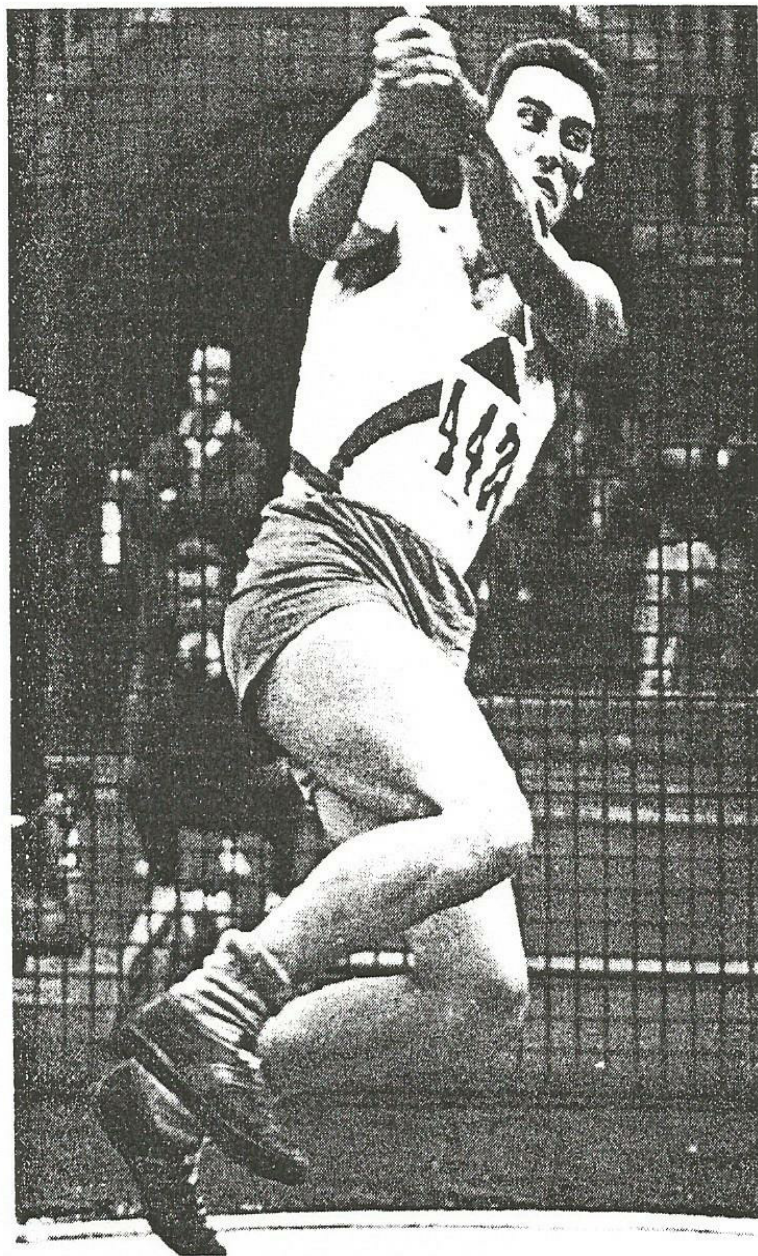
I de då så populära triangelmatcherna i friidrott, Hälsingland-Medelpad-Jämtland/Härjedalen, var Janne Wilhelmsson en klippa, även om han i sin specialgren, slägga, fick möta sin ende överman i landet, Birger Asplund.

Allroundidrottsmannen Janne var användbar i många grenar i vårt landskapslag.

Jannes dagliga gärning var som gymnastiklärare på Hudiksvalls läroverk.

Johan ”Janne” Wilhelmsson föddes den 26/9 1932 och avled i Hudiksvall den 27/7 2006, ännu inte fyllda 74 år.

'Hälsinglands bästa idrottsman 1962'

Janne Wilhelmsson, Strands IF

Den 14:e juni 1962 blev Janne Wilhelmsson "Hälsinglands bästa idrottsman" blev utsedd

Marma IF – en osannolik fotbollssaga.

Hur kom det sig att Marmaverken, ett litet samhälle i sydöstra Hälsingland med omkring 1000 invånare, kunde frambringa ett fotbollslag som på några år gick från gårdsgårdsserien och nästan hela vägen till Allsvenskan? Inför premiären i division II (dåvarande näst högsta serien) 1957 dömde rikspresen ut ”Marma Marma” fullständigt. Klubben hade dålig ekonomi, dåligt publikunderlag och en kraftigt underdimensionerad idrottsanläggning. Men ganska snart förbyttes de kritiska tongångarna i rena hyllningskörer när det visade sig att Marma höll jämna steg med de förväntade topplagen i serien. För dem som hade följt Marma IF en längre tid kom framgångarna inte som någon större överraskning. Och Marmaborna visste precis vad som var receptet bakom succén: ett betydande mått av lokalpatriotism, laganda och långsiktigt hårt arbete.

Upprinnelsen till Marma IF:s korta sejour inom elitfotbollen kan spåras till 1928. Då anlades den stora sulfatfabriken på orten vilket gav upphov till 350 nya arbetstillfällen. Invånarantalet ökade på något år från omkring 200 till en bra bit över det tredubbla. Allt sedan dess var fabriken, idrottsföreningens och det omgivande samhällets öden intimt sammanflätade. Medlemmarna i Marma IF utgjordes i allt väsentligt av anställda vid fabriken. Ofta var det arbetsledare och förmän som iklädde sig rollen som ledare även inom det idrottsliga. Bolagets ekonomiska stöd var av helt avgörande betydelse när en ny idrottsplats byggdes 1955 och när de kostsamma bortaresorna till Övre Norrland skulle finansieras.

Utbytet var naturligtvis ömsesidigt. Fotbollslagets positiva inverkan på bolagets varumärke kan väl knappast överskattas. Det gick inte att dra någon skarp gräns mellan idrottsföreningen och resten av samhället, alla var på ett eller annat sätt involverade. Folkrörelsearkivet (föregångare till Arkiv Gävleborg) gjorde 1978 en intervju med Marma IF:s dåvarande starke man Carl-Olof Halvarsson som beskriver den mycket speciella sammanhållningen: ”Man kan inte tala om ute i samhället och inne i föreningen. Vi hörde så intimt samman (...) det var en lokalpatriotism som inte finns idag.”

Ett viktigt kapitel i fotbollssagan Marma IF skrevs 1940 när ett gäng pojkar från området Berget i Marmaverken bildade en egen sportklubb. Vid den tiden fanns det inga möjligheter för ungdomar som ännu inte kommit upp i junioråldern att träna och spela organiserad fotboll. Det ville nu alltså en målmedveten skara gossar ändra på. De tog saken i egna händer, bildade ett lag och såg till att få igång en pojklagsserie för Söderhamnsområdet som de sedan vann överlägset. När pojkarna kom upp i de sena tonåren började de spela för Marma IF:s juniorer. De flesta blev föreningen trogna under hela sin aktiva fotbollskarriär och succésäsongen 1957/1958 var det just grabbarna från Berget som bildade stommen i laget. De hade då hängt ihop i med- och motgång, på fotbollsplanen och utanför, i nära nog 20 år. Ett minst sagt sammansvetsat gäng alltså.

Det var i början av 1950-talet som Marma IF på allvar påbörjade sin klättring uppåt i seriesystemet. Säsongen 1956/1957 bjöd man fotbolls-Sverige på en ordentlig överraskning genom att vinna division III

Södra Norrland. Den 28 juli 1957 var det så dags för premiär i tvåan, hemma mot favorittippade Lycksele. Gästerna dominerade matchen från start och ledde efter 40 minuter med tre mål mot noll. Men Marma lyckades med en helt osannolik vändning och vann tillslut med 5-3. En annan höjdpunkt inträffade i slutet av september samma år när Marma slog Skellefteå AIK på hemmaplan med 3-0 – inför nästan 6000 åskådare! Trots sådana bedrifter, och trots att laget hängde med väl i toppen och stundom faktiskt ledde serien, så blev det inget avancemang till Allsvenskan. Man fick nöja sig med en tredje plats, bara tre poäng bakom segraren Skellefteå AIK. Men att de kraftigt nederlagstippade hälsingarna överhuvudtaget blandade sig i toppstriden var förstås att betrakta som en präktig sensation.

Ytterligare ett par säsonger hann Marma IF med i tvåan. Sedan gick det snabbt utför. Grabbarna från Berget var en bit över trettio vid det laget och återväxten inte tillräckligt god. Samtidigt skedde stora förändringar i samhället och på fabriken. I början av 1960-talet köpte Korsnäs AB samtliga aktier i Marma – Långrör AB och de nya ägarna var inte alls lika intresserade av att stödja det lokala idrottslivet. I ovan nämnda intervju beklagar Carl-Olof Halvarsson utvecklingen: ”Vi hade en så fantastisk vi-anda i samhället och fabriken. Alla kände för fabriken och fabriken kände för oss. Den där andan försvann i och med att fabriken gick upp i storkoncern. Det är inte längre modernt att engagera sig i idrotten på samma sätt som den gamla företagsledningen gjorde.”. På 1980-talet lade Korsnäs ner all verksamhet i Marmaverken. Idag är väl invånarantalet tillbaks på ungefär samma nivå som innan fabriken byggdes. Men fotboll spelas det alltså – med viss framgång dessutom. I höstas lyckades klubben

Söderhamns Tidning

FREDAGEN DEN 27 SEPT. 1957

HELA

Hälsingland

i FOTBOLLFEBER inför

MARMA-FINALEN

Söderhamns enda morgontidning

Söderhamns Tidnings Tryckeri AB

Lösnummerpris 30 öre

kvalificera sig för spel i division 4, för första gången på många, många år.

Sorglig spjutolycka.

Det var dagarna före skolavslutningen 1912. Syrenerna stod i full blom och det låg förväntan i luften. Sverige skulle stå värd för sommar-OS, de olympiska spel som efteråt kom att kallas solskensolympiaden därför att vädret var så vackert.

Karl August Ljunggren och Yngve Häckner var jämnåriga och skulle båda fylla 17 år inom några månader. Karl från Nyköping och Yngve från Gnesta. Kanske gick de i samma klass.

Den här junidagen stod Karl Ljunggren och Yngve Häckner en bra bit ifrån varandra under träningen. Karl kastade mot Yngve. Yngve plockade upp det och kastade det tillbaka i riktning mot Karl.

Av någon anledning var Karl ouppmärksam. Han stod på knä. Om han hade snubblat eller knöt ena skon, det får vi aldrig veta. Yngve såg spjutet gå i riktning mot vännen och skrek varnande i panik.

Karl tittade upp. Spjutet träffade honom rakt i ansiktet. Han avled efter några dagar i sviterna efter olyckan.

Yngve Häckner blev en av världens stora i spjutkastning. Världsrekordinnehavare i spjutkast med höger och vänster sammanräknat, som man gjorde fram till år 1925. Över 114 meter mätte hans världsrekord.

Yngve Häckner blev över 90 år gammal. Så länge han levde tyngdes han av olyckshändelsen. Han kände stor skuld för det som skedde. Han tyckte att det var vårdslöst katt kasta spjut mellan varandra, men att det var vanligt då.

Yngve Häckner flyttade till Linköping efter olyckan och tog studenten där. Från 1913 tävlade han för IFK Linköping och vann SM redan då.

Vid någon stor tävling, då han representerade Sverige, hade en släkting till Karl stått vid ingången till arenan och ropat ”mördare” efter honom. Häckner bröt nästan ihop och misslyckades helt under tävlingen.

År 1916 hölls inga olympiska spel, med anledning av första världskriget. I stället anordnades Svenska Spelen, med deltagande av de nordiska länderna. I dessa spel satte Häckner nytt svenskt rekord. Han slog då legendariske Eric Lemmings rekord.

Året efter blev världsrekordhållare. Han kastade 114,28 meter, sammanlagt resultat för höger och vänster hand. Ett rekord som står sig än idag då man ju sedan 1925 tävlar enbart med bästa hand.

Yngve Häckner blev advokat och så småningom även riksdagsledamot. Det olyckliga kastet OS-sommaren 1912 följde honom dock resten av hans liv.

Yngve Häckner, född 9/8 1895, död 3/12 1987.

Berättat av Anders Borgström
f.d. spjutkastare och
f.d. förbundskapten i friidrott.

Erik Wiger

Bertil Svensson död.

Bertil Svensson, Söderhamn, född den 12/3 1929, gick ur tiden den 28 april i år.

Han var den store bollartisten i Marma IF.

Hälsinglands bästa idrottsman 1957.

Gör ett besök i Glada Hudik

Här finns den unika miljön och Sveriges gladaste handelsstad med ett 80tal butiker, restauranger och caféer mitt i centrum.

ETT RIKARE LIV – FÖR OSS ALLA

Under den senaste tioårsperioden har Sociala Fonden och Sundbladiska Fonden vid Iggesund delat ut drygt 2 miljoner årligen till föreningslivet i Hälsingland och Härjedalen. Pengarna är till stöd för aktiviteter och investeringar i föreningar med ungdomsverksamhet.

Fonderna är fristående, men styrs av representanter för Holmenföretagen i Hudiksvall och de fackliga organisationerna inom företagen.

Ett starkt föreningsliv i Hälsingland gör det lättare att rekrytera och behålla arbetskraft i vår region. Och ger oss som redan bor här en rikare fritid.

IGGESUND
HOLMEN GROUP
iggesund.com

